

Motion till riksdagen 2009/10:U347

av **Gustav Blix (m)**

Svenskt bidrag till bevarandet av Auschwitz-Birkenau

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bevarandet av Auschwitz-Birkenau.

Motivering

I år är det 70 år sedan Nazityskland och Sovjetunionen angrep Polen. Det blev upptakten till andra världskriget – en av mänsklighetens största tragedier. Bland de miljontals offren för krig och terror märks särskilt de människor som mördades i Förintelsen. Enligt Forum för levande historia beräknas 13 miljoner människor ha mördats i nazisternas koncentrationsläger och liknande. Av dessa var uppskattningsvis sex miljoner judar. Dessutom mördades ytterligare runt sju miljoner människor – bland annat kristna polacker, sovjetiska krigsfångar, romer, homosexuella, funktionshindrade, kommunister och intellektuella.

Den kanske värsta platsen för dessa brott mot mänskligheten var Auschwitz-Birkenau. Här mördades uppskattningsvis 1,5 miljoner människor. Idag är Auschwitz-Birkenau ett av världens viktigaste minnesmärken. Inte bara för att det är den plats i världen där antagligen flest människor har mördats, utan också för vad den platsen kan berätta om vad som hände där och då.

Auschwitz är unikt i ett annat avseende också. De andra förintelselägren som Sobibor och Treblinka förstördes av nazisterna. Auschwitz finns till stora delar bevarat. Det som bevarats är inte bara stora fasta installationer som mer än 150 byggnader utan också små minnen som på ett mycket tydligt sätt illustrerar det som hände där. Hår, kläder, proteser och glasögon finns bland det som plundrades från dem som skulle mördas. I dag kan skolbarn, vuxna och

Fel! Okänt namn på

gamla se detta bakom glas och försöka förstå. Förstörs Auschwitz så finns bara texter och foton kvar.

Jag hade själv möjlighet att besöka Auschwitz-Birkenau tidigare i år. Det är en mycket stark upplevelse som jag anser att betydligt fler människor bör ges möjlighet att vara med om. Antalet besökare till det statliga museum som idag finns i Auschwitz-Birkenau ökar också kraftigt. Bland besökarna märks många skolelever från all världens länder, även Sverige.

Men tiden och de många besökarna sliter på platsen och samlingarna där. Den polska staten har tagit ett stort ansvar för att tillsammans med andra säkra samlingar, byggnader och minnesmärken för eftervärlden. Men ändå är bristerna än idag påtagliga. Risken är stor att dessa för mänsklighetens gemensamma historia så viktiga minnen går förlorade.

Att minnas Förintelsen är inte ett polskt ansvar. Det är ett ansvar hela mänskligheten bär tillsammans. Det är ett minne som måste bevaras för att vi för all framtid ska kunna se vad som händer om barbariet får fritt spelrum. Sverige har ett lika stort ansvar som Polen för detta. Hittills har den polska staten dock stått för cirka 95 procent av alla kostnader för bevarandet av denna världsangelägenhet.

I februari 2009 vädjade Polens premiärminister Donald Tusk till Europas alla regeringar om att komma samman och bilda en stiftelse – the Auschwitz-Birkenau Foundation – med ett evigt uppdrag att säkra samlingarna för eftervärlden. För att dels höja ambitionen vad gäller samlingarnas trygghet och tillgänglighet, dels säkra evig fortlevnad så bedömde man behovet av stiftarkapital till 120 miljoner euro – motsvarande cirka 1 200 miljoner svenska kronor. Det kan verka som enormt mycket pengar men motsvarar i själva verket mindre än 100 kr per offer för Förintelsen.

Nu svarar Europa och världen. Den tyska förbundsregeringen har redan utlovat 1 miljon euro samtidigt som man antytt att man är beredd att återkomma med mer resurser. Den tyska förbundsregeringen har även uppmanat det tyska näringslivet och de tyska delstatsregeringarna att bidra.

Den norska staten har varit beredd att satsa 2 miljoner kronor, men även andra länder såsom Frankrike har svarat i en positiv anda. I ett svar på en skriftlig fråga från Mikael Oscarsson (kd) den 18 september meddelade utrikesminister Carl Bildt (m) att Utrikesdepartementet kommer att bidra med ett engångsbelopp på 1 miljon kronor till fonden för bevarande av Auschwitz-Birkenau. Det är välkommet men otillräckligt.

I Sverige har vi bestämt att vi ska värna minnet av Förintelsen. Därför finns en särskild myndighet, Forum för levande historia, som har detta som en viktig del av sitt uppdrag. Bara till den myndigheten ger vi mer än 40 miljoner – varje år!

Därför bör inte Utrikesdepartementets budget belastas, utan Sveriges stöd till bevarandet av Auschwitz-Birkenau bör tas fram genom en omDispositionering inom ramen för det befintliga anslaget 8:6 Forum för levande historia. Pengarna för att sprida kunskap om bland annat Förintelsen finns alltså redan – frågan är om de inte kommer till allra bäst användning genom att man säkerställer att platser som Auschwitz-Birkenau sparas till eftervärlden. Det är heller inte nödvändigt att betala alla pengarna på ett enda år. Eftersom resur-

Fel! Okänt namn på

serna ändå ska fonderas och användas för evig tid kan det svenska bidraget utbetalas under till exempel en femårsperiod.

Sverige bör vara ett föregångsland när det gäller donationerna för att rädda Auschwitz-Birkenau. Som minst borde vår andel till stiftelsen vara lika stor som vår andel av världsekonomin (0,5 % eller cirka 6 miljarder kronor), men vårt ansvar som ett rikt land i Europa och EU som stod utanför andra världskriget härjningar och folkmord innebär att vår andel borde vara ännu större. För medan Förintelsen och andra världskriget pågick så förhöll sig Sverige neutralt. Vi tog inte ställning. Gradvis har vi nu alltmer tagit ställning för humanism och i dag har Sverige förbundit sig att ingripa om det återigen inleds ett folkmord någonstans på jorden. Men det bästa sättet att stoppa nya folkmord är att förebygga dem genom att lära av historien. Att hjälpa världen bevara Auschwitz-Birkenau kostar till exempel bara en bråkdel av vad vi lägger på fredsfrämjande militära insatser. Jag vill därför uppmana regeringen att överväga att ge ett mer rimligt stöd till det viktiga arbetet med att säkra Auschwitz-Birkenau för eftervärlden.

Stockholm den 1 oktober 2009

Gustav Blix (m)